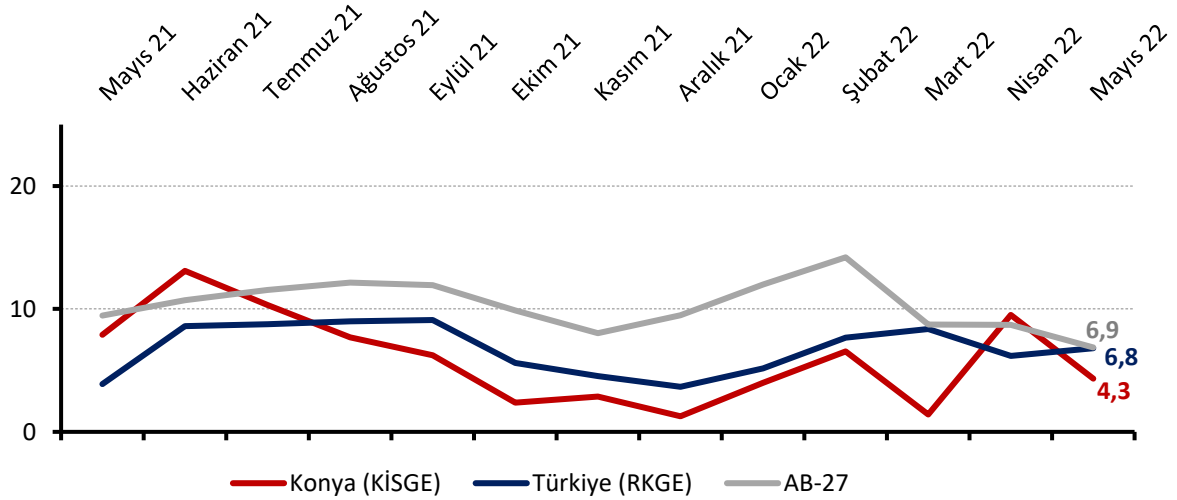

MAYIS AYINDA KONYA İMALAT SANAYİNDE GÜVEN AZALDI

Konya İmalat Sanayi Güven Endeksi (KİSGE), Mayıs 2022’de bir önceki aya göre 5,2 puanlık düşüşle 4,3 değerini almıştır. Aynı dönemde Türkiye genelini temsil eden Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) 0,6 puan artarak 6,8 puan değerini alırken, Avrupa Birliği’ni (AB) temsil eden imalat sanayi güven endeksi 1,8 puan gerileyerek 6,9 puan olmuştur. Geçen yıl ile kıyaslandığında, AB-27 ve Konya’da imalat sanayi güven endekslerinin gerilediği, Türkiye’nin ise arttığı görülmektedir (Şekil 1).¹

Şekil-1. İmalat Sanayi Güven Endeksleri (Mayıs 2021- Mayıs 2022)*

Kaynak: KSO, TCMB, Eurostat, TEPAV

(*) Endeks=0: Anketin kapsadığı sektör temsilcileri tarafından yapılan değerlendirmelere göre ekonomik faaliyetlere ilişkin istikrarlı görünüm

Endeks>0: Anketin kapsadığı sektör temsilcilerinin ekonomik faaliyetlere ilişkin güveninin arttığı (iyimser) görünüm

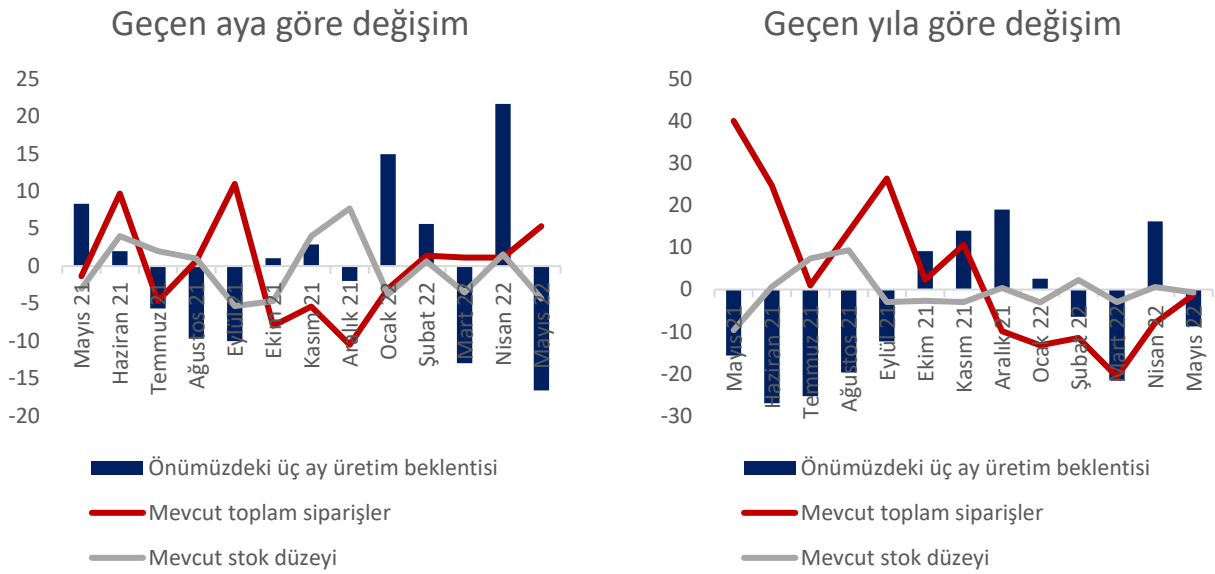
Endeks<0: Anketin kapsadığı sektör temsilcilerinin ekonomik faaliyetlere ilişkin güveninin azaldığı (kötümser) görünüm

¹ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından yayınlanan RKGE, İktisadi Yönelim Anketi’nin toplam sipariş, mamul mal stoku, ihracat, üretim, istihdam, sabit sermaye yatırım harcaması ve genel gidişata yönelik sorularına verilen yanıtların bir fonksiyonu olarak hesaplanmaktadır. Mamul mal stoku sorusuna verilen yanıtların ağırlıklı olarak toplulaştırılan denge değeri 100 rakamından çıkarılarak, diğer sorulara verilen yanıtların ağırlıklı olarak toplulaştırılan denge değerlerine 100 rakamı eklenerek endeks değerleri elde edilmektedir. Bu bültende, karşılaştırmaya imkân tanınması için tüm güven endeksleri mevcut toplam sipariş miktarı, mamul mal stoku ve gelecek üç aydaki üretim beklentisine yönelik sorulara verilen yanıtların ortalaması olarak hesaplanmaktadır.

Geçen aya göre azalan imalat sanayi güveninde üretim hacmine yönelik beklentilerin önemli oranda gerilemesi etkili oldu

KİSGE'yi oluşturan anket soruları incelendiğinde, gelecek üç aydaki üretim beklentilerinde geçen yıla göre 8,8, geçen aya göre gözlenen 16,6 puanlık azalış güven endeksinin gerilemesinde temel belirleyici olmuştur. Diğer taraftan, mevcut dönem siparişlerine yönelik olumlu değerlendirmeler de geçen yıla göre gerilerken, geçen aya göre artmıştır. Stok düzeyinin normalin altında olduğu yönündeki değerlendirmeler ise hem geçen aya göre hem de geçen yıla göre zayıflamıştır (Şekil 2).

Şekil-2. KİSGE soruları* (Mayıs 2021- Mayıs 2022)

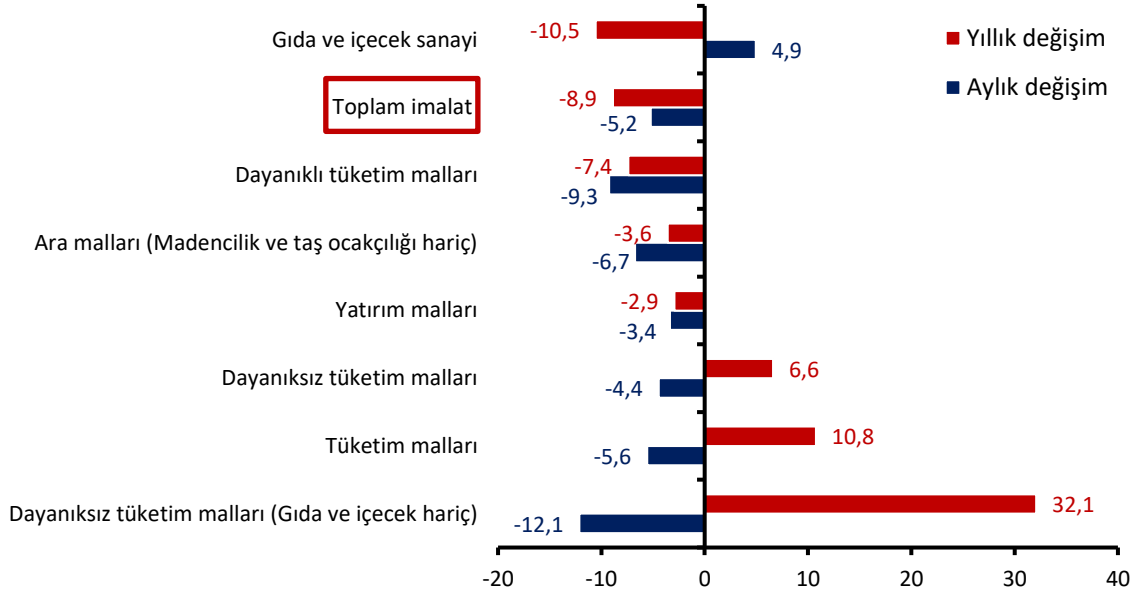
Kaynak: KSO, TEPAV

(*) Stok düzeyi değerlendirmelerinde pozitif değerler normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Mayıs ayında en olumlu görünüm gıda ve içecek hariç dayanıksız tüketim malları sektöründe

Alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Mayıs 2022'de geçen yılın aynı dönemine göre imalat sanayi güveninin "dayanıksız tüketim malları (gıda ve içecek hariç)" sektöründe en olumlu görünüme sahip olduğu gözlenmektedir. Diğer taraftan, "gıda ve içecek sanayi" sektörü, güven endeksinde -10,5 puan ile geçen yılın aynı dönemine göre olumsuz gelişen tek sektördür (Şekil 3). Alt sektörlerin geçen aya göre değişimleri incelendiğinde, "gıda ve içecek sanayi" hariç tüm sektörlerde gerilediği dikkat çekmektedir (Şekil 3).

Şekil - 3. KISGE alt sektörlerinin geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (Mayıs 2022)

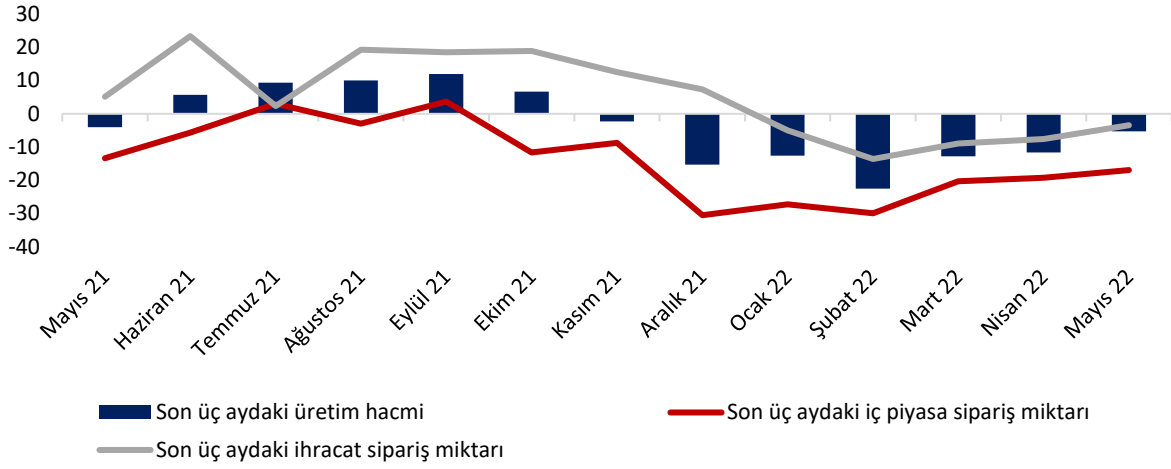

Kaynak: KSO, TEPAV

Son üç aya dair üretim, ihracat ve iç piyasa siparişlerinde değerlendirmeler geçen aya göre iyileşirken, geçen yıla kıyasla kötüleşiyor

Konya'da geçtiğimiz üç aya yönelik değerlendirmelerde üretim durumu, Mayıs 2022'de geçen aya göre 6,3 puan artarken, geçen yılın aynı ayına göre ise 1,3 puan azalarak -5,3 puan değerini almıştır. Diğer taraftan, ihracat siparişleri değerlendirmeleri geçen aya göre 4,1 puan yükselirken, geçen yıla göre 8,6 puan azalarak -3,5 puan olmuştur. İç piyasa siparişleri ise geçen aya göre 2,3 puan artmış, geçen yıla göre ise 3,6 puan azalarak -16,9 puan değerini almıştır (Şekil 4).

Şekil - 4. Son Üç Aydaki Üretim Hacmi, İç Piyasa Sipariş Miktarı ve İhracat Sipariş Miktarı (Mayıs 2021-Mayıs 2022)

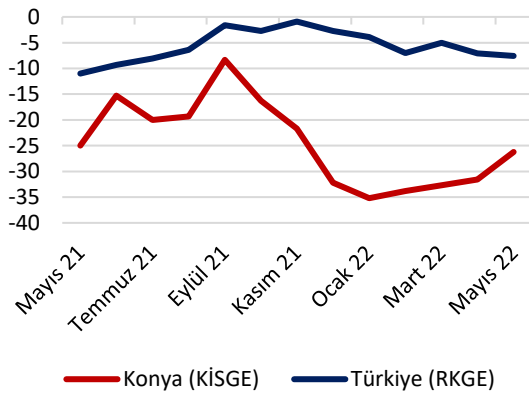

Kaynak: KSO, TEPAV

Mevcut sipariş miktarının sezon normallerinin üzerinde olduğuna yönelik değerlendirmeler geçen aya kıyasla güçleniyor...

Konya'da imalat sanayinde faaliyet gösteren firmaların mevcut sipariş düzeyine ilişkin değerlendirmeleri, Mayıs 2022'de Nisan 2022'ye göre 5,3 puan artarken, geçen yılın aynı ayına göre 1,2 puan gerileyerek -26,2 puan değerini almıştır (Şekil 5). Diğer taraftan, mevcut stok düzeyinin mevsim normallerine göre yapılan kıyaslamalar da bir önceki aya göre 4,3 puan azalmış ve ilgili alt endeks 12,3 değerini almıştır (Şekil 6).

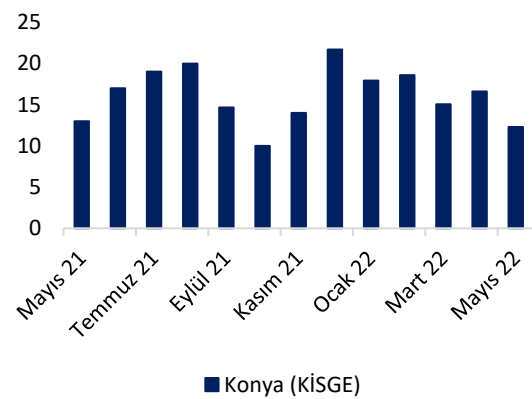
Şekil - 5. Mevcut Kayıtlı Toplam Siparişler (Mayıs 2021- Mayıs 2022)

Kaynak: KSO, TEPAV

(*) Stok düzeyi değerlendirmelerinde pozitif değerler normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Şekil - 6. Mevcut Mamul Mal Stoku * (Mayıs 2021- Mayıs 2022)

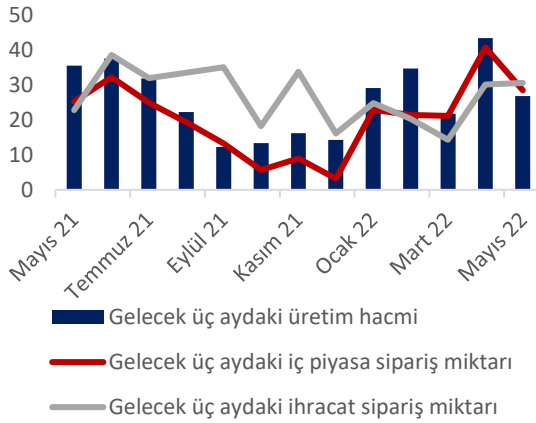

...ancak, gelecek üç aya yönelik üretim ve iç piyasa sipariş miktarı beklentileri daha kötümser

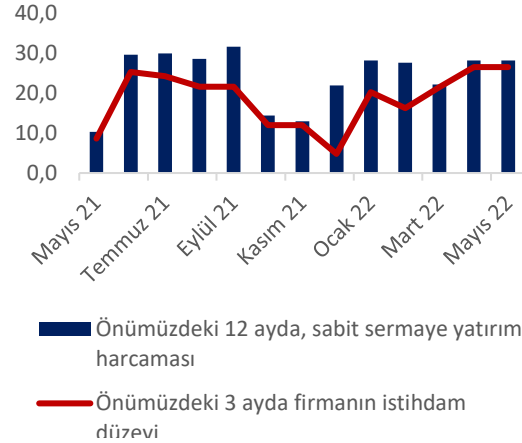
Gelecek üç aya yönelik değerlendirmelerde, üretim hacmi ve iç piyasa sipariş miktarı beklentilerinde geçen aya göre gerileme yaşandığı gözlenmektedir. İhracat sipariş miktarına yönelik beklentilerde ise geçen yıla ve geçen aya göre artış yaşandığı dikkat çekmektedir (Şekil 7).

Diğer taraftan, önümüzdeki üç ay istihdam düzeyine ilişkin beklentiler geçen yıla göre 17,9 puan artarken, geçen aya göre değişim olmadığı gözlenmektedir. On iki aydaki sabit sermaye yatırım harcamasına ilişkin beklentilerin ise geçen aya göre değişim göstermediği, geçen yıla göre ise arttığı dikkat çekmektedir (Şekil 8).

Şekil - 7. Gelecek Üç Aydaki Üretim Hacmi, İç Piyasa Sipariş Miktarı ve İhracat Sipariş Miktarı (Mayıs 2021- Mayıs 2022)

Şekil - 8. Gelecek On İki Aydaki Sabit Sermaye Yatırım Harcaması ve Gelecek Üç Aydaki Toplam İstihdam (Mayıs 2021- Mayıs 2022)

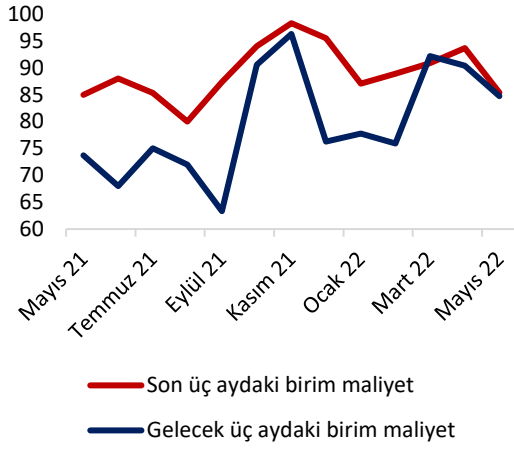

Kaynak: KSO, TEPAV

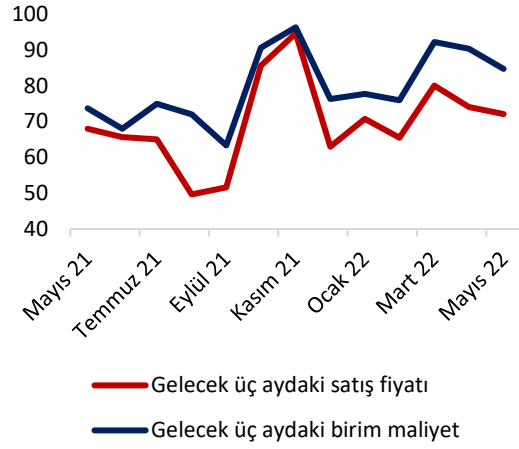
Mayıs ayında satış fiyatında artış beklentileri zayıfladı

Ortalama birim maliyetlerde, gelecek üç ayda artış olacağını bekleyenlerin oranı ile son üç ayda artış olduğunu bildirenlerin oranı geçen aya kıyasla azalmıştır. Son aylarda gelecek üç aya ilişkin birim maliyetler ve satış beklentilerinde yüksek oranlı değişimler dikkat çekmektedir. Şöyle ki; önümüzdeki dönemde birim maliyetlerde artış olacağını bekleyenlerin oranı Eylül-Kasım 2021 döneminde 30 puan artmış, sonrasında ise 20 puan gerileyerek Şubat ayında 75,9 puan olmuştur. Birim maliyetlerde artış olacağını bekleyenlerin oranı Mart ayında tekrar ivme kazanarak 92,2 puan ile Kasım 2021'den sonraki en yüksek değeri almış, ancak sonraki aylarda ivme kaybederek Mayıs ayında 84,7 değerini almıştır. Söz konusu değişimlerin, Türk lirasının değer kaybı ve artan enflasyon oranları ile ilintili olduğu değerlendirilmektedir (Şekil 9 ve Şekil 10).

Şekil - 9. Son Üç Ay ve Gelecek Üç Aydaki Birim Maliyet (Mayıs 2021- Mayıs 2022)

Şekil - 10. Gelecek Üç Aydaki Birim Maliyet ve Satış Fiyatı (Mayıs 2021- Mayıs 2022)

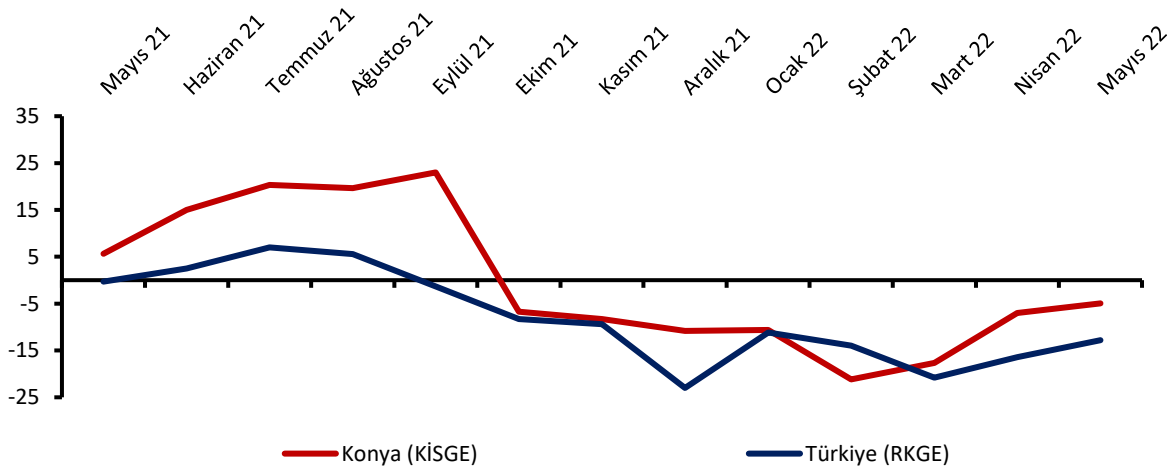

Kaynak: KSO, TEPAV

Konya imalat sanayinde genel gidişata yönelik değerlendirmeler Ekim 2021'den bu yana olumsuz

Konya imalat sanayinde geçtiğimiz aya göre genel gidişata yönelik değerlendirmeler incelendiğinde, Mayıs 2022'de söz konusu alt endeksin geçen aya göre 2 puan artmasına rağmen, geçen yılın aynı ayına göre 10,7 puan gerilediği ve -5,0 puan değerini aldığı görülmektedir. Söz konusu genel gidişata dair endeks değerlerinin, Türkiye genelinde de, Ekim 2021'den sonra kötümser algıların ağırlıkta olduğunu gösteren negatif değerler aldığı dikkat çekmektedir (Şekil 11).

Şekil - 11. Genel Gidişat (Mayıs 2021- Mayıs 2022)

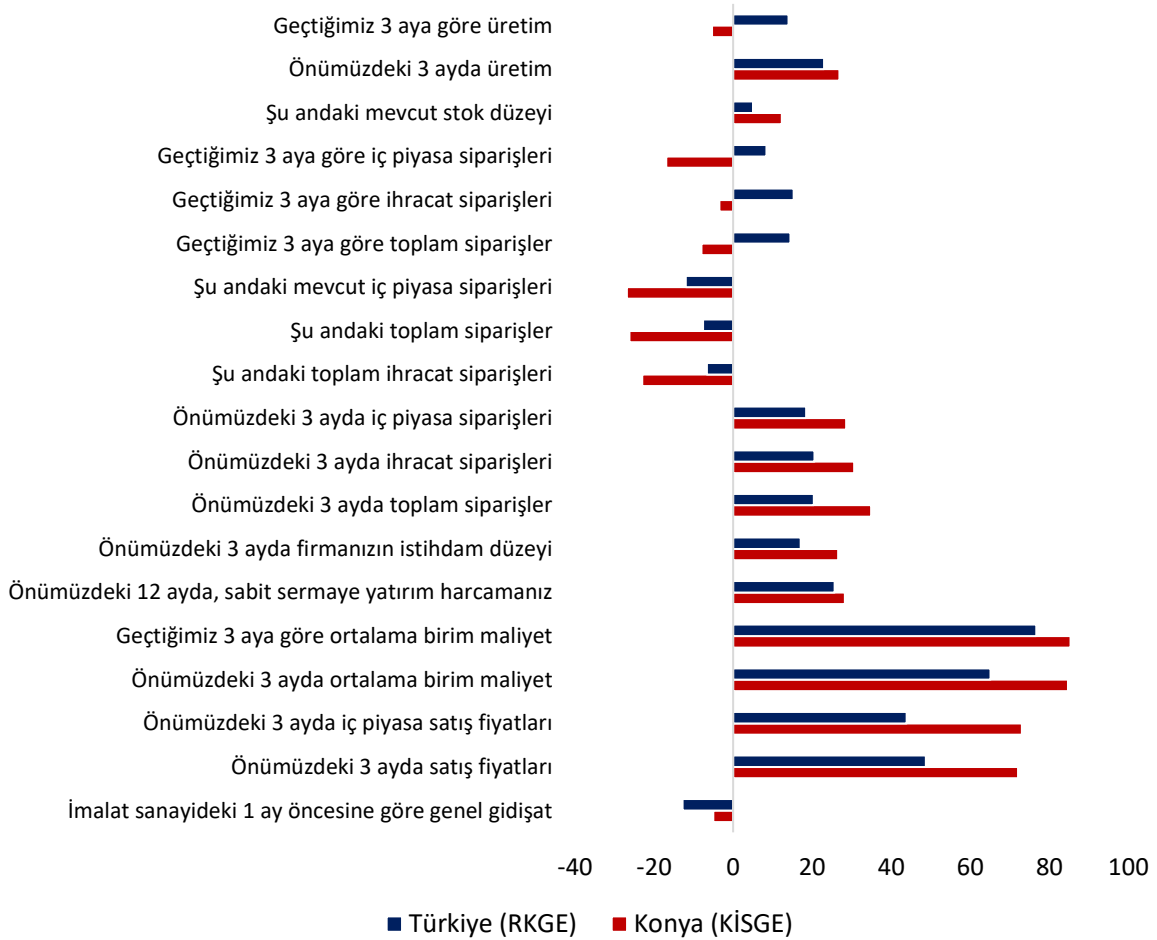

Kaynak: KSO, TEPAV

Konya ve Türkiye genelinde mevcut dönem değerlendirmeleri ve genel gidişat olumsuz iken gelecek dönem birim maliyet ve satış fiyatı artış beklentileri yüksek

KİSGE ve RKGE'nin dayandığı imalat sanayi eğilim anketlerinde soru bazında hesaplanan denge değerleri incelendiğinde, Mayıs 2022'de gerek Konya gerekse Türkiye genelinde toplam siparişler, iç piyasa ve ihracat siparişlerinin mevcut dönem değerlendirmeleri ile genel gidişata yönelik yorumları kötümser (negatif değerli) iken, önümüzdeki üç aya yönelik beklentilerin daha iyimser (pozitif değerli) olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, Konya'da mevcut dönem ve geçmiş dönem değerlendirmeleri Türkiye genelinden daha olumsuz ancak, gelecek dönem beklentileri ise daha olumludur. Geçtiğimiz üç aya yönelik değerlendirmelerde de Türkiye genelinde iyimser değerlendirmeler ağırlıkta iken, Konya'da tersi söz konusudur. Ayrıca, gelecek üç aydaki birim maliyet ile satış fiyatında artış yönlü beklentilerin de Konya'da Türkiye genelinden çok daha güçlü olduğu dikkat çekmektedir (Şekil 12).

Şekil - 12. İmalat Sanayi Eğilim Anketi sorularının denge değerleri: Konya ve Türkiye karşılaştırması* (Mayıs 2022)

Kaynak: KSO, TEPAV

(*) Stok düzeyinin pozitif değerleri normalin altında olduğunu ifade etmektedir. Tablodaki negatif değerler olumsuz beklenti ve değerlendirmelerin daha fazla olduğunu göstermektedir.

İmalat Sanayi Güven Endeksi geçen yıla göre AB-27 ve Euro bölgesinde gerilerken, Türkiye’de yükseldi

AB-27 ülkeleri için İmalat Sanayi Güven Endeksi değişimlerine bakıldığında, endeksin bir önceki yılın aynı ayına göre 13 ülke hariç diğer ülkelerde gerilediği, ortalamaların AB-27’de -2,6, Euro Bölgesi’nde ise -2,9 puan olduğu görülmektedir. İmalat Sanayi Güven Endeksinde Türkiye genelinin 1,4 puan yükselerek AB-27 ve Euro Bölgesinin üstünde yer aldığı dikkat çekmektedir (Şekil 13).

Şekil - 13. AB-27 Ülkeleri ve Türkiye’nin İmalat Sanayi Güven Endeksi karşılaştırmaları (Mayıs 2022’ye göre)

Ülkeler/ (Puan)	Mayıs 2021’e göre İmalat Sanayi Güven Endeksi’ndeki Değişim	Mayıs 22
Slovakya	11,3	3,0
Hırvatistan	6,2	12,5
Makedonya	5,4	-2,0
Çekya	3,9	5,4
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	3,0	-10,5
İsveç	3,0	28,3
Arnavutluk	2,8	9,7
Türkiye	1,4	6,8
Yunanistan	1,3	7,7
Bulgaristan	0,3	-2,1
Romanya	0,3	2,4
Hollanda	0,2	6,6
İspanya	0,1	2,9
Macaristan	-1,0	2,5
Karadağ	-1,3	8,8
Finlandiya	-1,3	15,7
Almanya	-1,8	15,7
İtalya	-1,9	4,2
Fransa	-2,2	1,0
AB-27	-2,6	6,9
Euro Bölgesi-19	-2,9	7,7
Polonya	-3,5	-13,1
Letonya	-4,0	-0,2
Litvanya	-4,0	2,8
Portekiz	-4,9	-2,2
Belçika	-5,0	-3,1
Estonya	-5,1	12,4
Sırbistan	-5,1	0,7
Danimarka	-8,5	-3,6
Avusturya	-8,9	5,0
Slovenya	-10,1	3,9
İrlanda	-15,2	3,4
Lüksemburg	-16,6	-3,1
Malta	-19,0	-14,8

Kaynak: Eurostat, TEPAV

Ek 1. Konya İmalat Sanayi Güven Endeksi Anketi Toplu Sonuçlar

		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Son üç aydaki üretim hacminiz	2021	3,3	6,0	10,3	3,0	-4,0	5,7	9,3	10,0	12,0	6,7	-2,3	-15,3
	2022	-12,6	-22,5	-12,7	-11,6	-5,3							
Şu anda kayıtlı toplam siparişlerinizin miktarı	2021	-22,0	-22,3	-12,0	-23,7	-25,0	15,3	-20,0	-19,3	-8,3	-16,3	-21,7	-32,2
	2022	-35,2	-33,8	-32,7	-31,6	-26,2							
Şu anda kayıtlı ihracat siparişlerinizin miktarı	2021	-23,8	-9,5	-18,9	-24,0	-14,4	-14,4	-23,7	-7,9	-8,8	-7,9	-8,0	-25,4
	2022	-28,6	-28,5	-38,5	-26,7	-23,0							
Mevcut mamul mal stoklarınızın seviyesi	2021	21,0	16,3	18,0	16,0	13,0	17,0	19,0	20,0	14,7	10,0	14,0	21,7
	2022	17,9	18,6	15,0	16,6	12,3							
Gelecek üç aydaki üretim hacmi beklentiniz	2021	26,7	41,3	43,3	27,3	35,7	37,7	32,0	22,3	12,3	13,4	16,3	14,3
	2022	29,2	34,9	21,9	43,5	26,9							
Gelecek üç aydaki satış fiyatı beklentiniz	2021	59,3	46,7	48,0	57,3	68,0	65,7	65,0	49,7	51,7	85,6	94,6	63,0
	2022	70,8	65,5	80,1	74,1	72,1							
Gelecek üç aydaki toplam istihdam beklentiniz	2021	24,3	33,3	37,7	20,7	8,7	25,3	24,3	21,7	21,7	12,0	12,0	4,8
	2022	20,3	16,3	21,6	26,6	26,6							
Kayıtlı siparişleriniz ve gelecek aylardaki talep beklentiniz göz önüne alındığında, şu andaki üretim kapasitenizin seviyesi	2021	3,0			-10,0			-6,7			-4,3		
	2022	5,6			-2,3								
Mevcut sipariş kayıtlarınız üretiminizi kaç ay sürdürmenizi sağlar?	2021	3,3			3,1			3,1			2,7		
	2022	5,6			-2,3								
Son üç ayda alınan toplam siparişlerinizin miktarı	2021	-3,3	7,3	15,7	0,3	-4,7	8,3	9,3	2,7	11,3	1,6	0,0	-15,9
	2022	-19,6	-23,8	-17,3	-24,9	-8,0							
Gelecek üç aydaki ihracat sipariş miktarı beklentiniz	2021	20,6	38,4	31,0	25,6	22,9	38,7	32,0	33,6	35,2	18,2	33,9	16,2
	2022	24,9	20,4	14,4	30,2	30,6							
Kapasite kullanım oranı	2021	65,2	71,4	68,4	65,2	60,5	64,4	66,6	66,8	68,4	63,0	61,0	63,0
	2022	64,2	64,4	65,4	65,9	65,9							
Son üç ayda yurt içindeki rekabet gücünüz	2021	4,7			-5,0			-5,0			-5,3		
	2022	-7,3			-7,3								
Son üç ayda Avrupa Birliği içindeki yurt dışı piyasalarda rekabet gücünüz	2021	-2,2			6,6			20,3			21,6		
	2022	-3,1			6,3								
Son üç ayda Avrupa Birliği dışındaki yurt dışı piyasalarda rekabet gücünüz	2021	2,9			20,3			20,2			20,0		
	2022	2,5			4,1								
Gelecek üç aydaki toplam sipariş miktarı beklentiniz	2021	25,7	40,0	45,3	27,3	32,7	39,7	33,0	24,7	18,0	13,3	11,3	12,7
	2022	26,6	35,5	26,1	48,2	34,9							
Son üç ayda alınan ihracat siparişlerinizin miktarı	2021	5,0	18,2	18,4	10,1	5,1	23,4	2,3	19,3	18,5	18,9	12,5	7,3
	2022	-5,0	-13,6	-8,9	-7,6	-3,5							
Şu anda kayıtlı iç piyasa siparişlerinizin miktarı	2021	-17,3	-9,3	-8,0	-14,7	-19,3	-17,3	-17,3	-19,0	-13,0	-10,0	-8,4	-30,5
	2022	-35,2	-35,2	-28,1	-29,9	-26,9							
Son üç ayda alınan iç piyasa siparişlerinizin miktarı	2021	-9,3	-1,3	14,3	-4,3	-13,3	-5,7	3,0	-3,0	3,7	-11,6	-8,7	-30,5
	2022	-27,2	-30,0	-20,3	-19,3	-16,9							
Gelecek üç aydaki iç piyasa sipariş beklentiniz	2021	13,7	34,0	45,7	22,3	25,3	32,3	25,0	19,3	13,3	5,7	9,0	3,2
	2022	22,9	21,5	21,2	40,9	28,6							
Gelecek üç aydaki iç piyasa satış fiyatı beklentiniz	2021	48,0	32,3	46,3	50,0	70,7	65,7	63,0	49,3	50,3	86,7	97,3	59,1
	2022	65,1	59,9	78,8	72,4	73,1							
Geçmiş on iki aya kıyasla, gelecek on iki ayda, sabit sermaye yatırım harcaması beklentiniz	2021	28,3	37,0	34,0	20,0	10,3	29,7	30,0	28,7	31,7	14,4	13,0	22,0
	2022	28,2	27,7	22,2	28,2	28,2							
Son üç aydaki ortalama birim maliyetiniz	2021	82,7	83,0	77,3	87,0	85,0	88,0	85,3	80,0	87,3	94,0	98,3	95,5
	2022	87,0	88,9	90,8	93,7	85,4							
Gelecek üç aydaki ortalama birim maliyeti beklentiniz	2021	73,3	62,0	67,3	66,0	73,7	68,0	75,0	72,0	63,3	90,6	96,3	76,3
	2022	77,7	75,9	92,2	90,4	84,7							
Gelecek on iki aylık dönem sonu itibarıyla, yıllık üretici fiyatları enflasyonu beklentiniz (Yüzde)	2021	21,2	19,2	20,3	22,4	23,7	24,0	25,7	26,0	25,3	26,8	26,2	27,6
	2022	30,0	36,9	59,0	74,0	0,0							
Gelecek üç aylık dönemde kısa vadeli Türk Lirası kredi faiz oranı beklentiniz	2021	33,3	6,3	32,7	6,3	12,7	13,3	23,3	16,7	7,0	9,0	-6,0	-29,8
	2022	6,0	19,5	41,5	38,9	42,2							
Sanayi dalınızdaki genel gidışat konusunda bir ay öncesine kıyasla görüşünüz	2021	23,7	33,7	39,7	5,3	5,7	15,0	20,3	19,7	23,0	-6,7	-8,3	-10,8
	2022	-10,6	-21,2	-17,6	-7,0	-5,0							

Ek 2. Konya İmalat Sanayi Güven Endeksi Hakkında Yöntemsel Açıklama

Konya Sanayi Odası (KSO) ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) iş birliğinde yürütülen Konya İmalat Sanayi Güven Endeksi (KİSGE) çalışması, Konya'daki imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren firma üst yöneticilerinin girişimleri için mevcut duruma ilişkin değerlendirmelerini ve yakın gelecek için beklentilerini ölçen aylık eğilim anketi uygulamasına dayanmaktadır. Anket, Avrupa Birliği (AB) Uyumlaştırılmış İşyeri ve Tüketici Anketleri Ortak Programı çerçevesinde belirlenen uluslararası standartlarla uyumlu olup Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından yayınlanan İktisadi Yönelim Anketi (İYA) ve Avrupa Birliği bünyesinde yapılan çalışmalarla karşılaştırılabilir niteliktedir.

Anket kapsamında Konya'nın merkez ilçeleri olan Karatay, Meram ve Selçuklu'da faaliyet gösteren 300 firma ile her ay telefon görüşmeleri yapılmaktadır. Ankette Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında 28, diğer aylarda ise 22 sorudan oluşan soru formu kullanılmaktadır. Dar kapsamlı soru formunda, üretim, siparişler, istihdam, stoklar, satış fiyatı, birim maliyeti, kapasite kullanım oranı, üretici fiyatları enflasyonu, kredi faiz oranı ve genel gidişat ile ilgili değerlendirmeler yer almaktadır. Soruların 5 tanesi mevcut durum değerlendirmesine, 15 tanesi geçmiş ve geleceğe yönelik eğilimlere, 2 tanesi ise oran bildirimine ilişkindir. 28 sorudan oluşan soru formunda ise, üretimi kısıtlayan faktörler, üretim kapasitesi seviyesi, mevcut sipariş kayıtlarının üretim süresi ile yurt içi ve yurt dışındaki rekabet gücüne yönelik 6 ilave soru yer almaktadır. Sonuçlar; toplam cevap verenler içerisinde olumlu (arttı, artacak, daha iyimser, normalüstü, iyileşti) ve olumsuz (azaldı, azalacak, daha kötümser, normalaltı, kötüleşti) cevap verenlerin yüzdelerinin farkı şeklinde tanımlanan denge değerler üzerinden raporlanmaktadır. **KİSGE; mevcut toplam sipariş miktarı, mamul mal stoku ve gelecek üç aydaki üretim beklentisine yönelik sorulara verilen yanıtların bir bileşenidir.**

Mart 2014'ten bu yana yayınlanmakta olan Konya İmalat Sanayi Güven Endeksi'nin yeni sayıları referans ayı takip eden hafta içinde KSO internet sayfasında kamuoyu ile paylaşılmaktadır.